

Pesta 2/14 decemvre.

Va esí dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 40.

Anulu IX, — 1873.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Romani'a 2 galbeni.

Stefanu celu Mare

(Din opulu „Privire in Trecutul Romanilor.“)

Priviti . . . priviti, ve rogu, dómneloru si domniloru, in frumós'a si laboriós'a tíera, sorora a Romaniei; priviti . . . si veti vedé, un a din acele figure rare, unulu din acei mari eroi, cari facu renumele unei natiuni, si pe care, man'a prodigala a divinitáti lu-daruiesce popóreloru in nenorocire; — veti vedé pe ilustrulu si gloriosulu domnu alu Moldovei, *Stefanu celu Mare*.

Patriotismu nobilu si esaltatu, Stefanu celu mare, — prin puterea bratiului seu, — radicà tíer'a la celu mai inaltu gradu de demnitate si puse, scump'a lui Moldova, in admiratiunea lúmei intregi.

Stefanu celu Mare, dómneloru si domniloru, nu erá unu gigante, de o talia extraordinaria, dara aveá o anima nobila, generósa, mare, in care vibrá cu putere iubirea de tíera si sublim'a dorintia de a face Moldov'a fericita. Mi-dati voia, ve rogu, a ve spune portretulu ce-i face unulu din invetiati si illustri nostri cronicari: „Erá, díce M. Costin, acestu Stefanu Voda omu nu mare la statu, maniosu si de graba versá sange. Erá intregu la minte, ne-lenevosu si lucrulu seu scieá sè-lu acopere, si unde nu cugetai, acolo lu-aflai. La lucruri de resbóie, mesteru; unde erá nevoia insu-si se veriá ca, vediendu-lu ai sei sè nu se înderezeze; si pentru aceea raru resboiu de nu biruíá. —

Asemenea si unde lu-biruíá altii, nu perdea nadejdea; cà, sciindu-se cadíutu josu, se radicà d'a supra biruitoriloru.“*)

Acea putere extraordinaria a geniului seu, si mai alesu acele fapte vitejesci, i atrasera admiratiunea lúmei intregi si, — ce'a ce e mai de doritu pentru unu domnu, — stim'a, dragostea si iubirea poporului seu.

In adeveru, bine voiti a ascultá cum lu-lauda strainii; *Ungurulu Dlugosiu* esclama cu transportu: „Oh! ce barbatu minunatu! care nu e mai pucinu de câtu au fostu vitejii cei de demultu, de carii atât'a ne marimu, si carele pe vremea nóstra asié de tare a infrantu pe Turcu, câtu se póte díce a fi celu d'antáiu principe intre toti câti sunt pe lume. Dupa cum judecu eu, pré vrednicu este ca lui sè se incredintieze obladiurea lúmei intregi si mai vêtosu povetiuirea ostiloru crestinesci contra Turciloru . . .“**)

Cromer, dupa ce lu-numesce: „barbatulu animosulu si vestitulu vítézu;“ adaugà: „atât'a frica si gróza virise in dusmani, câtu nimenea nu potea séu indrasniá sè i stea a supra, ci toti erá gat'a de fuga, — nu numai pe la

*) Letop. Tom. I. pag. 145.

***) Sincai tom. II. pag. 61.

orasie si cetăți, ci la munti si prin codri desi fugiau. *)

Istvanfi, ni spune, că: „de Stefanu celu Mare se cutremurau plini de spaima toti obla-duitorii natiiloru vecine“ **)

Sincai, invetiaturu romanu, lu-numesce: „Corón'a vitejiloru“ ***)

Dimitrie Cantimir, intelegintele domnu alu Moldovei si meritosulu istoricu, lu-numesce: „vitezulu celu mai mare de pe timpulu seu“ †).

Multu mai frumosu inse, lu-caracterisa bravii copii ai Moldovei in canticele loru poporale.

Ascultati . . . ascultati unu momentu, — dómneloru si domniloru, — că-ci in poesi'a poporului se potu citi maririle trecute, — ascultati, frumoșele canturi de care resuna be-tranele vâli ale Sucévei; . . . ascultati, melodiós'a vóce a mandreloru si gingasieloru copile Moldovence, cari strabatu dumbravele smaltate ale Bistritiei; ascultati . . . ascultati voinicii Siretului, Smeii Vrancei . . . si veti vedé cum, poetu din natura, poporulu nostru dotatu cu o imaginatiune viua si ardenta, sciú sè immortaliseze numele ilustrului vingatoru de la Resboiani:

Stefanu, Stefanu, domnu celu Mare,
Sémenu pe lume nu are,
De câtu numai mandrulu sóre;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
La Sucéva cuibu-si are,
Si din cuibu adesu elu sare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Pune peptulu la hotare,
Ca unu zidu de apearare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Ca unu leu voinicu si tare,
Bate órdele Tatare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Bratiulu lui venosu si tare,
Bate cetele Maghiare;

*) *Sincai* Tom. II. pag. 95.

**) *Doghiel. cris. conf. ap. Sincai T. II. pag. 98*
si 104.

***) *Sincai* Tom. II. pag. 105.

†) *Idem* . . . . . 106.

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Bate Lesi din fug'a mare,
Si pe Turci pe smei calare;

Tiér'a i mica, dar e tare,
Si dusmanulu sporu nu are,
Lumea 'ntréga stà 'n mirare. *)

Poporulu! . . . bunulu poporu! . . . elu castigà grelele si marile lupte contra dusmaniloru si le cantà totu-de-odata!!! . . . elu, ah! numai elu a sciutu lasá urme de gloriósele su-veniri ale natiunii, si sè-si marturésca iubirea si admiratiunea ce avea, pentru acei viteji ca-pitani, cari, i ducea la resbóie si prin indem-nulu loru i facea sè culéga corónele trium-fului.

Stefanu celu mare, sentinel'a neadormita, erá pururea in picióre si gat'a de lupta, la celu mai micu semnu de atacu din partea neamici-loru. Mandrulu erou alu Moldovei, erá destulu sè audia strigându olacarii sei:

Sari Stefane la hotara
C'a intratu strainu 'n tiéra;

si, incungiuratu de vitejii copii ai Siretului cari invértiau, cu putere, pal'a stramosiésca, sè inece in sange, — ca la Bai'a, falósele le-giuni ale lui Mateiu Corvinu; sè spendiure de arbori, — ca in codrulu Cosminului, — pe Po-loni, cu chic'a lunga; sè injuge pe Lesi ca pe vite, — ca in Dumbrava-rosfa, — si, sè-i puia la aratu; sè traga in tiépa — ca la Lipinetiu, pe Tatare; si sè prefaca in intinse morminte, indrasnetiele si numerósele armii ale lui Ma-hometu, la gloriósele si memoritóricie locali-tăti de la Racova si Resboiani.

Patru-dieci si septe ani de domnia, dóm-neloru si domniloru, fura 47 ani de lupta si neodihna; in 47 ani de domnia gloriósa, vité-zulu Stefanu, radică curagiulu Moldoveniloru si, mica dara tare a lui tiéra atrase a supra-i privirile si laudele natiuniloru si popóreloru celoru mai departate. Stefanu celu mare, atle-tulu lui Cristu, cum lu-numiá Pap'a Paulu II, prin puterea armeloru sale, castigà mari victo-rie, si dovedi de ajunsu strainiloru, că: „Ro-manii sunt indomptabili;“ lei, in faci'a dus-maniloru, ei sunt vigurosi, si au o anima vité-za; capabili de mari sacrificie, nu sciú crutiá nici chiar viéti'a, candu e vorba a-si aperá „mosi'a“, de incalcările inamice.

*) *Alessandri, poesii pop. pag. 173.*

Fatigatu inse de grele si mari lupte, ingreuiatu de betranetie si turmentatu de podagra, Stefanu-Voda, fal'a Moldovei, simtindu-si finitulul seu apropiatu si voindu a-i asecurá vfitorulu, chiamá la Sucév'a, la *Direptate*, pe boiarii cei mai de frunte si poporu alesu, si, cu ochii innecati in lacrimi in agoni'a mortii, rosti, — cu o prevedere admirabila, — cuvinte pline de intieptiune care forméza testamentulu seu politicu; testamentu pe care, Bogdanu, demnulu seu urmatoru, lu-puse in esecutare.

Marele Stefanu-Voda, trai pentru Moldov'a si ca unu adevratu fiu alu ei — mori cu numele mandrei si iubitei sale tierisióre, pe buzele lui; pe patulu de mórte elu nu uitá tiér'a, ei, inspiratu de geniulu divinitáti, vorbi cu o elocintia rara; miscá anemele asistintiloru; asecurá alegerea bravului Bogdanu, si apoi inchise ochii, strigându in ultim'a-i respiratiune: „Sè traiésca *Moldov'a*, *Moldov'a maic'a mea iubita*.“

Salutati . . . salutati, dómneloru si domniloru, acestu bravu copilu pe care Moldov'a lu-alaptá, cu dragoste, la sinulu seu; salutati . . . pe Stefanu-Voda celu Mare si „santu“ cum lu-numiá poporulu, — cà-ci elu representá intregu trecutulu de auru alu Moldovei! . . .

Salutati . . . salutati, cu respectu si admiratiune, acésta mare figura a unuia din cei mai gloriosi domni romani; cà-ci elu facù pe Mateiu Corvinu, in batali'a de la Bai'a, sè fuga cu lancea infipta in cóst'a sa; impuse respectu hórdeloru cazace, la Grumazesci; si ingropá armfile tataru, in trei renduri, — la Lipinetiu! . . .

Salutati . . . salutati pe agerulu capitanu si vestitulul vitézu, care pedepsi orbulu orgoliu alu Poloniloru, la Codru-Cosminului; si dobori, cu putere, armatele Europei si Asiei coalisate, in nemoritóriele localitáti de la Racov'a si Resboiani!! . . .

Salutati . . . si rogati, impreuna cu mine, acésta piósa umbra a marelui nostru domnu, pentru revenirea aceloru timpuri fericite candu Romanii, armata si poporu, nu mesurau cu privirea primejdi'a, ci — fiindu vorba de aperearea tierii, — sè asvêrliau cu curagiu intru ins'a.

Salutati! . . . éra tu umbra marétia si gloriósa a sublimului nostru trecutulu natiunalu, a peratoriu demnu alu mamei tale, vitezule fiu alu mandrei Moldove! . . . tu! dormi in pace in tacutu-ti mormentu, cà-ci vointi'a ta s'a

realisatu de urmasii tei, cu pastrarea onórei si a drepturiloru Moldovei; dormi in pace, Stefane, si spune lui Mihaiu, singurulul teu emulu, in acele eterne si fericite locasiuri, unde voi ve aflati, cà dorinti'a vóstra de vécuri, pentru care ati facutu imense sacrificie, s'a realisatu; ambele vóstre popóre forméza o singura si mare natiune, care tinde catra unu frumosu si falnicu viitoru. Ah! nu ve temeti, — déca unu momentulu orisontele e intunecatu si Romanii nepasatori, — copiii vostri voru lucrá astufelu ca voi sè nu rosíti de faptele loru, nici mai alesu sè tremurati de vfitorulu nostru natiunalu. — Voi . . . voi inse, indreptati, din candu in candu, pasii fermi ai aceloru barbati cari conducu destinele acestui poporu, pe calea marirei si a gloriei; si duceti-i, cu putere, acolo unde a fostu pururea cugetulu vóstru! . . .

Constantinu Iennescu.

Te iubescu!

Te iubescu, cà esti frumósa,
Ca si dîn'a ce-o visai;
Si esti buna, dragostósa,
Ca si angerii din raiu.

Te iubescu, cà esti placuta,
Ca si-o dalba turturea;
Ér surisulu teu stramuta
Ori ce intristare-a mea.

Te iubescu, cà esti totu dulce,
Ca simtîrile ceresci;
Farmecu-ti prin ceriu me duce . . .
Te iubescu, cà-ci me iubesci.

Te iubescu, si pana'n fine
Te-oiu iubi necontenitu;
Te iubescu, cà-ci eu prin tine
Ajunsesem fericitu!

Iosifu Vulcanu.

Valsulu pe ghiatia.

— Novela de C. Rudorf. —

(Fine.)

Dóm'n'a de Herbeck éra in celu mai mare gradu iritata. De abié se inchise usiti'a caru-

tiei si se pusera cafi éra-si in tropu, si intrebà de Emmy, cà intemplatu-s'a óre ce-va, ce ar poté fi in stare a escusá portarea acest'a estravaganta a lui Løbau?

Emmy sarutà man'a nanei si se rogà, sè nu céra in momentulu acest'a o alta explica-tiune de la dins'a, mane i va referá totu, ce scie. De órece cadiuse si lacrimi ferbinti pe man'a consiliaresei, dam'a tacù, de si ar fi do-ritu fórte a avé lumina in afacerea acést'a.

Consiliarés'a si Emmy tocmai si-desbra-casera vestmintele de caletoria, candu vine Ca-tarina a da de scire, cumca domnulu Løbau a sositu calare. Dinsulu a aflatu sialulu domni-sióri de Rohr si doresce a-lu predá insu-si domnisióri.

— Iubita nana, — incepù Emmy inainte de a poté dóm'n'a de Herbeck respunde ce-va, — concede-mi, sè primescu pe domnulu Løbau, indata veniu éra-si in susu la tine.

— Aprindeti candel'a in chil'fa despre balconu, conduceti pe domnulu Løbau in din-s'a si faceti i cunoscutu, cumca nepóta mea in-data va aparé, — díse consiliarés'a catra ser-vitóri'a betrana.

— Emmy totu-si e unu ce neaudítu —

— Iubita nana, mai concede-mi inca ace-stu micu restimpu! Nu peste multu vei scí tó-te! — se rogà fét'a.

Emmy si-invelì umerii frumosi cu o man-téua, si-acoperi perulu cu o marama usióra si se duse apoi in chil'fa despre balconu, in care o acceptá Løbau.

Faci'a ei incantatória nu portá acum es-presiunea aceea intrecuta, care de altmintrele o facea asié farmecatória; ochii ei albastri cau-tau seriosu si vócea i dulce tremurá candu se adresà catra tinerulu :

— Domnule Løbau, eu ti-am gresítu dtale, éra dta m'ai pedepsitu dupa cum ai aflatu de bine; cont'a nóstra ar poté fi dara in-chisa; inse eu am apromisu odinióra, ca féta mica maicei mele, cà nu me voiu culcá in as-ternutulu meu nici odata, inainte de a me fi rogatu de iertare pentru cutare insolintia din parte-mi, si déca nu asiu poté adormí in pace cu mine insa-mi si cu toti ómenii. Pentru aceea voiescu a-ti marturisi inainte de ce ai plecá, cumca mi-a parutu din anima reu — indata dupa ce m'ai parasitu in balu, — cà te-am va-tematu. Asié dara, cà nu esti maniosu mai multu pe mine?

In peptulu lui Løbau se aruncau valuri po-ternice si se luptau de mórte simtiemintele contradicatórie; voi sè prindia man'a Emmei

si sè-i marturisesca, ce a simtítu si câtu a pa-timitu elu? Ba, dorerea si man'fa, cari tur-bau intr'insulu, invinsera, si elu díse curte-netiu :

— Ti-multiamescu, domnisióra, pentru cuvintele aceste pline de bunetate, si nu-mi voiu aduce a minte decátu numai si numai de aceste.

Inse ochii lui nu se lasau a fi infrenati ca si cuvintele, si Emmy trebui sè si-apece ochii rumenindu dinaintea radiei infocate, care o nimeri.

— Domnule Løbau, — díse dins'a pri-vindu éra-si spre dinsulu, — respunde-mi francu si dreptu inca la o intrebare.

— Ti-promitu, domnisióra!

— Avutu-ai deja propusulu de a plecá spre resiedintia venindu eri la balu?

— Dispenséza-me de respunsu, domni-nisióra — — —

— Dta mi-ai promis adevverulu!

— Bine dara, eu aveam intentiunea de a remané pentru totu-de-una aici. Am fostu ne-bunu, fantastu! Eu mi-donasem anim'a intréga unei fete frumóse, gratióse, ca nici un'a alt'a. Eu simtiam in mine puterea de a o aperá si de a o ascunde in sinulu celu mai credintiosu; nici aeru aspru n'asiu fi lasatu sè-mi atinga floricéu'a delicata! Inse pentru barbatu mai esiste ce-va mai innaltu decátu amorulu, déca nu voiesce, sè-i remana viéti'a, activitatea ne-fructifera — onórea! Acést'a trebuie sè remana neatinsa; nu suferi cea mai mica péta. O su-flare e pré destula, ca sè-i turbure oglind'a chiara. Femeiei, care me iubesece, trebuie sè-i fia onórea mea santa, nu numai in lucruri mari si in genere, nu, ci in totu momentulu, in tóta dechiaratiunea, in tóta miscarea ei. Cu cea mai amara dorere trebui sè me convingu, cà copi-lei acesteia nu numai nu-i cadiù greu a mi-apli-cá o vatemare nemeritata, ci cà dins'a acést'a a facut'o si mai acuta preferindu-mi pe unu natarau recunoscutu de atare.

— Domnule Løbau, — respunde Emmy cu vóce tremuranda, suprimendu-si cu forti'a emotiunea profunda, — n'ai facutu bine, cà ai condemnatu fét'a aceea fara a fi ascultat-o. Trebuie sè cugeti si la aceea, cà dins'a e o or-fana, care n'a audítu nici odata admonitiunea blandu seriósá a anui parinte, o orfana, care fu crescuta prin multi in multe directiuni. Domnedieu i dede o natura viala. Pentr'aceea nu desolà intr'atâte greutàti; inse ori-cátu de veselu cautá dins'a inainte in viétia, totu-si in continuu se miscá in ea dorinti'a, de a fi in-

dreptata cu iubire prin o mana tare. Dta ai disu, domnule Løbau, cà pentru barbatu esiste inca unu ce mai innaltu decâtu amorulu — pentru muiere elu este celu mai innaltu! Si tocmái pentru cà dinseie atátu de santu, odihnesce adancu inchisu in sinulu tacutu. De multe-ori abié scie o copila, ce simte si numai cuventulu barbatului iubitu i descopere secretulu animei. Ea se supera dara pe toti nechiamatii, carii atingu inainte de timpu aceea, ce ar trebuí sè remana asié de secretu! Si ca sè nu afle strainii de aceea, ce dins'a ar voi sè descopere mai antái uibitului, se aréta de multe-ori cruda si rece barbatului, care i e asié de scumpu! Dta ai suferitu de multe ori si greu, domnule Løbau; copil'a aceea inca suferé! Ea simtiesce — — —

Emmy se impedecà.

— Finesce, domnisiór'a, te conjuru! — strigà Løbau si apucà man'a iubitei.

— Ea simte — — — cà a aflatu barbatulu, pe care si l'a dèritu si — cà l'a si perdutu!

— Ba, Emmy, dreptu e Domnedieu, tu nu l'ai perdutu! Cine ar poté, sè resiste unei franchetie atátu de maranimóse! — si plinu de fericire imbratísià copil'a tremuranda.

Cine-va batù la usia.

— Marit'a dómna doresce a vorbí cu domnisiór'a de Rohr! — insciintia servitóri'a.

— Ne ducemu! — strigà Løbau, care voiá sè scía tóta lumea de fericirea lui.

Consiliarés'a minunandu-se la rogarea infocatului petítorii si-dede invoirea la alian-ti'a animeloru tinere.

— Vei avé inse de lucru cu dracutiulu acest'a, iubite Løbau; ti-spunu inainte.

— Nu ve temeti nanutia! — respunse Emmy, si acum se ivi mai antái éra-si surisulu rapitoriu pe trasurele-i frumóse, — acest'a scíe, ce face! Déca candu-va n'asiu face, precum ar trebuí, indata va fi éra-si gat'a val-sulu pe ghiatia.

S. Seclesianu.

N ó p t e a.

e cea apa nemiscata
Lun'a luce linu:
Si floric'a 'nrourata
Scutur' alu ei sinu.

Caprióre pe coline
Sue ratecindu;
Paseruice in desime
Stau in cuibu dormindu.

Totu viséza 'n asta nópte
Dulce visu cerescu;
Numai eu cu triste siópte
La mormentulu teu gelescu.

Ofelia.

Favoritul unei regine.

— Novela istorica, originala. —

I.

Davidu Riccio.

Intr'un'a din serele de véra ale anului 1564 trecatoriulu ar fi potutu observá pe un'a din stradele laterale ale Turinului, unu june de o statura mijlocia, imbracatu in costumulu patricianiloru de pe acele timpuri, intrandu cu pasi iuti in pórt'a unei case cu unu catu.

Ce potea fi óre caus'a, cà acelu june se grabiá atátu de multu, incátu ajunsu la scara se urcá pe dins'a facèndu nisce sariture, ce ar fi potutu rivalá cu ale unei antilope spariata din culcusiulu seu pacinicu prin resunatoriulu latratu alu caniloru scosi la venatóre? Se grabiá elu óre sè ajunga la amant'a sa, ce lu-acceptá cu nerebdare séu la vre-o curtisana secreta?

Ori cà unu interesu de mare importantia lu-facea sè-si uite de resónele buneii-cuviintie, ce i le impunea etatea lui deja matura? Da, reusit'a favorabila a unei misiuni de mare importantia pentru dinsulu causase acea iutié-la inaripata a junelui nostru.

Ajunsu in anticamera elu si-indreptà de aicea pasii sei spre usi'a, ce se afla in fundulu coridorului, prin a carei creature strabatea lumin'a unei lampe. Mai nainte inse de a intrá, junele nostru si-sterse cu o batista sudórea de pe fatia profitandu astu-felu timpu de a-si regulá respiratiunea sa accelerata si inabusita prin fug'a sa, si a se reculege.

In fine usi'a se deschide si noi zarimu o matróna cu perulu de jumetate incaruntitu si-diendu pe unu divanu si cetindu dintr'o carte ce jacea deschisa pe mésa. Erá „Divina Comedia“ lui Dante. Junele inaintandu sarutà cu infocare man'a scumpei sale mame, pe care o salutàmu in persón'a acelei matróné venerabi-

le, primindu pentru acést'a in schimbu o dulce sarutare pe infierbentat'a sa frunte.

— Bine ai venit! scumpulu meu Davidu, — dişe mam'a, fiului seu, — te acceptám cu mare nerabdare. E bine, spune-mi ce ai ispravitu?

— Totulu merge de minune, — respunse junele cu vioiciune, — mai bine decâtu me acceptám!

In urm'a acestoru cuvinte fati'a matróniei pana aci suridienda deveni mai palida si mai seriósa, avea espresiunea ca si candu erá sè piérdia unu ce, de care nu ar fi voitu sè se desparta nici odata.

Fiulu ei neobservandu acésta schimbare momentana in fati'a mamei sale, continuà cu unu tonu plinu de vivacitate si infocare júnesca:

— Asculta-me dara, scump'a mea mama, sè-ti istorisescu tóte, din firu in peru:

„Conformu convorbirii nóstre m'am dusu la marcuisulu de Moretto, pe care din fericire lu-affai a casa. I-am spusu mai antâiu, cà am aflatu despre primirea unei ambasade de la curtea nóstra pentru Scoti'a. Afirmandu-mi elu acést'a i esprimai apoi dorinti'a ce o am de a-lu poté insoti si eu ca membru alu suitei sale, adaugându cà posedu deja consimtiementulu dtale pentru acestu pasu.“

Elu mi-respunse:

„Ce incidentu straniu? Tocmai me pregatiám, gentilulu meu amicu, ca sè víu la voi totu in caus'a acést'a, care te-a adusu la mine. Voiám sè víu la voi si sè rogu pe bun'a si venerabil'a ta mama ca sè-ti permita a me insoti in ambasad'a mea, simtiendu-me deobligatu a te protege si a-ti deschide o cale la o cariera mai nalta, fiindu tu fiulu multu iubitului si pré multu regretatului meu amicu Riccio, pe care o mórte cruda l'a rapitu pré de timpuriu din mijloculu amiciloru si a familiei sale si a carei suvenire o portu cu scumpetate in anim'a mea. Mergi dara acuma si i spune venerabilei tale mame, cà me simtiu ferice de a-i poté impliní dorinti'a, a carei amabile interpretu ai fostu. Éra tu in cursu de trei díle sè figat'a de plecare.“

Terminandu-si astu-felu junele Riccio relatiunea a supra intrevorbirii sale avute cu marcuisulu de Moretto departà cu man'a invilitóri'a de pe lampa, care pana atuncea fiindu acoperita respandise numai o lumina chiar obscura, astu-felu cà elu nu erá in stare sè observe de pe fati'a mamei sale impresiunea, ce o ar fi potutu esercitá comunicatiunile facute a

supra animei sale. Betran'a mama, ca si candu ar fi gâcitu intentiunea fiului seu, se plecà inainte schimbandu-si atitudinea in care si-plecase capulu intr'unu coltiu alu divanului.

Nu mica fu inse acuma suprinderea fiului, vedindu la plin'a lumina a lampei stracurandu-se dóue lacrimi cristaline din ochii iubitei sale mame. Erau acele óre lacrimi de bucuría séu de dorere? Acést'a voiá sè afle si junele Riccio, din care cauza se si adresà catra mama-sa intrebându-o:

— Ce vediu, scump'a mea mama, lacrimi?! Sunt acele óre lacrimi de bucuría, ce se strecóra vedindu, cà in fine suride o sórte mai senina fiului teu orfanu, séu sunt lacrimi de dorere, ce-mi prevestescu desamagirea sperantiloru si a ilusiuniloru mele?

— Ah! scumpulu meu fiu, — respunse venerabil'a matróna, lacrimelè aceste, ce involontariu mi-inundara ochii si cari le simtu stracurandu-se pe vestedii mei obraji sunt odata, lacrimelè de bucuría ale femeiei ambitióse, ce-si vede realizandu-se singur'a aspiratiune, ce o a nutritu, adeca aceea de a-si vedé fericindu-se fiinti'a aceea ce asta-di i este cea mai scumpa in lume, éra de alta parte éra-si sunt lacrimelè de dorere ale unei mame nepotincióse, ce se vede lipsita de singur'a sperantia, de uniculu radiemu ce i mai remasese. Dara fi liniscitu, fiulu meu, fiindu cà mam'a va resigná in favorulu ambitiunii femeiesci, de si o cósta multu. Ea nu-si va retrage consimtiementulu datu, ci te va binecuventá si va implorá grati'a si protectiunea ceriului, nutrindu viu'a sperantia, cà acésta despartire nu va durá multu si cà preste câtu-va timpu éra-si va poté stringe in tremurandele sale bratie pe iubitului seu fiu.

Terminandu aceste cuvinte, mam'a luandu in manele sale capulu unicului si adoratului ei fiu lu-aplecà la batatóri'a ei anima si lu-acoperi cu sarutári si lacrimi fierbinti, ce erau totu atâte probe ale nemarginitului ei amoru maternelu.

Intr'aceea timpulu inaintà si mam'a junelui nostru obosita fiindu in urm'a varieloru si profundelor agitatiuni ale animei sale simtiá lips'a de repausu.

II.

Despartirea.

Dupa ce junele Riccio conduse pe mama sa in camer'a de dormitu se retrase si dinsulu

in a sa, ce erá situata in partea de dinapoi a edificiului. Ferestrele acelei camere cautau spre o gradina bine cultivata, sadita cu pomi, ale caror fructe erau deja cópte si care pareau, cá ascépta cu nerabdare man'a ce avea sè le culéga. Câte-va síruri de portocali si lámâi parte in florindi, parte acoperiti cu acele fructe delicate si gustuóse, ce se potu numí clasa aristocrata a pómeloru, respandeau unu profumu imbatatoriu, la care se mai adaugea inca si ace-l'a, — care lu-esalau nenumeratele flori, ce erau sadite prin straturi bine in grigite, asiediate in diferite puncte ale gradinei spatíóse, formandu fia-care din ele câte unu mosaicu de flori, de care singuru numai natur'a este in stare a produce.

Acést'a aveau ele de a multiamí neinteruptei in grigiri a mamei lui Riccio, care ca si cea mai mare parte a secului ei, erá o amatória pasionata de flori, care inca este unulu din acele semne caracteristice, prin care se manifestéza nobleti'a si delicateti'a naturei femeiesci.

Intrandu junele Davidu Riccio in camer'a sa i se parú ca si candu temperatur'a ce domnesce in ea ar fi inabusítoria. Se duse deci, si redicandu gardinele ce preste dí erau lasate in diosu, deschise ambele aripe ale ferestrei, dandu astu-felu intrare libera adietoriloru zefiri si radielorú unei lune pline, cari intrandu acuma prin feréstra se resfrangeau in diferite si nenumerate anghiuri ale camerei, respandindu astu-felu o lumina lina si misteriósa.

Riccio aprinse lamp'a si se puse la mésa, pentru ca sè adreseze scrisori de adio amiciloru si rudenieloru sale mai de aprópe, sciindu pré bine, cá nu-i va mai remané tîmpu de ajunsu, pentru ca sè-si póta luá adio de la fia-care in persóna.

Inse incercarea sa remase zadarnica, fiindu cá abié luase pén'a in mana si se vediù nevoitu a o depune éra-si simtindu, cá in momintele acele nu ar fi fostu in stare a ficsá pe alb'a chartia ce i stá inaintea lui, nici chiar cea mai banala frasa. Anim'a lui erá in acele mominte pré plina, cu multu mai agitata decátu ca elu sè fi potutu scrie ce-va. Sentimentele ce i inundau anim'a erau astu-felu de vivaci si se precipitau astu-felu de iute incátu incercandu-se elu a se fortiá la scrisu, i parea cá si-impune o tortura nesuportabila.

(Va urmá.)

I. G. Baritiu.

Doine si hore poporale.

— Din giurulu Gherlei. —

Ajunga-te, bade-ajunga,
Ajunga-te dorulu meu,
* Unde-a fi loculu mai reu;
Caru 'n drumu sè ti-se strice,
Amarulu sè te manance,
Sè-ti aduci tu bade a minte,
Cà-i blastemu de óre unde;
Nu-i blastemu de la maicútia,
Cà-i blastemu de la dragútia,
Toctmai de la animútia;
Si te-ajunga doru cumplitu,
Sè-ti lasi lingur'a pe blidu
Sè víi la mine plangéndu!

*

Badea murgu-si potcovesce,
Mandruti'a stá si-lu pandesce,
De lacremi de-abié-lu zaresce.
Ea din graiu asié graesce:
Bade, murgu-ti potcovesce,
Si-lu insiéla cu petele,
Hai la mam'a si me cere;
De m'a dá, de nu m'a dá,
Dá m'a frundi'a si érb'a,
Duce-m'oiu cu Dumnia ta!⁴

Elu din graiu asié a graitu,
— Lele lelisiór'a mea,
Lumea o-am incungiuratu,
Si eu alt'a mi-amu aflatu,
Frumósa ca si o catana,
La facia ca si-o cocóna."

Ea din graiu asié-a graitu:
— Bade badisiorulu meu,
Furnic'a-i furnica mica,
Care ambla pe pamentu,
Si se tiene de cuventu;
Si tu ambli pe pamentu,
Si nu te tieni de cuventu,
Am cositia 'n siese vitia,
Cu un'a umbra ti-oiu face,
Si cu un'a tortu ti-oiu trage,
Cu un'a iérb'a voiú tieliní,
Murgulu ti-l'oiu priponí,
Pan' la noi tu vei vení,
Si-amendoi ne vomu iubi.

Culese de

Ch. Tertureanu.

S A L O N U :

MATILDA PASCALI.

Mus'a teatrala romana a imbracatu doliu , cà-ci — precum anuciamam in nr. trecut — un'a dintre preotesele ei eminente, Matilda Pascali, a incetatu din vietia.

Cu câtu este mai micu numerulu artistiloru nostri dramatici, cu atâtu si perderea ce o simtîmu prin mórtea unui adevratu talentu este mai mare.

Dar acésta dorere devine si mai mare, déca vedemu stingêndu-se talentulu inca in flórea etátii sale.

Matilda Pascali, nascuta la 1 maiu 1837, erá numai de trei-dieci si cinci de ani, candu (10 nov. 1873) se mutá in chorulu cerescu, unde Mali Cronibace, Maria Constantinésca, Poni, Teodorini etc. represinta teatrulu romanescu.

Nascuta dintr'unu surisu si o lacrima a bunului Dumnedieu, — precum dîse dlu Pantazi Ghica in discursulu seu funebru, ea si-simtiá 'n anima foculu sacru alu artii.

In câti-va ani déveni un'a din pianistele cele mai distinse. Dar acést'a nu erá de ajunsu pentru dîns'a. Aspiratiuniloru sale i trebuia unu campu mai vastu. I trebuia miscare, actiune, vioiciune; Racine, Corneille, Molière, Schiller, Shakespeare o entusiasmau. Vocatiunea ei se desceptá, si la etatea de 16 ani ea debutá in anulu 1854 pe scen'a teatrului natiunalu, la sal'a Bosel in Bucuresci, in vesel'a comedia „Creditorii“ de V. Alesandri.

La an. 1858 si-dede man'a si anim'a lui Mihaiu Pascali, si artist'a se cununá cu artistulu, alu carui renume inca de atunci incepuse a strabate in tóta tiér'a.

De atunci si pana 'n dílele din urma ea reportá o multíme de succese, si ajunsu a-si eluptá unu nume frumosu in sírulu artisteloru romane.

Cea din urma aparitiune a sa pe scena a fostu unu surisu catra sotulu ei, in comedi'a „Gargaunii“, unu accentu de veselía adresatu pentru ultim'a óra publiculu romanu, si . . .

La 10 noemvre a. c. ser'a, sufletulu ei se urcá la ceriuri.

Observandu, cà noi amu publicatu deja portretulu dist. nsei nóstre artiste inca in vér'a anului 1871, lasámu se urmeze aice — dupa „Romanulu“ — unu reportu despre immormentarea ei :

„Luni, la 12 curinte, s'a immormentatu corpulu distinsei artiste romane, a carei prêmatura perdere lasá unu golu atâtu de mare pe scen'a teatrului natiunalu, si o dorere atâtu de adanca in animele tuturoru Romaniloru.

Inteligintele publicu alu capitalei aretà si d'astadata, prin manifestárilu sale, cà intielege a apretiui câtu e de mare o asemenea perdere, cà scie sè simtia o asemenea profunda dorere.

Cortegiulu funebru porni la 1 óra dupa amiédi de la domiciliulu repausatei. In totu lungulu tristulu drumu, unu numerosu publicu, alesu si neinvitatu de nimeni, insoci carulu mortuaru pana la gróp'a care avea sè inchida scumpele remasítie ale fiintiei, pe care o iubise si admirase atâtu da multu in marele templu alu Thaliei si Melpomeni.

Printre cei ce mergeau mai langa sieri, s'au observatu fratii Campineni, fíii aceleia, care a fostu mai aprópe de templulu pe care l'a ilustratu Matilda Pascali : fíii lui Ionu Campinenu, celu ce a pusu chiar fundamentele acestui templu, pentru inflorirea caruia repausat'a a lucratu si a facutu atâte sacrificie morale si materiale, in totu cursulu vietii sale, si in cas'a caruia a inceputu sè petrunda in anim'a ei primele ságete ale iubirii de arte dramatica.

De-a drépt'a si de-a stang'a tuturoru stradeloru, prin ceri a trecut cortegiulu, la tóte respantiele si pe la tóte ferestrele, multíme de lume gramadita, femei si barbati, juni si betrani, cari se intreceau sè véda si sè salute cu respectu cadavrulu artei pe care n'avea s'o mai véda d'ací inainte.

Cordonele sieriului erau tînute de unu represintante alu artii dramatice, de doi represintanti ai beleloru arti si de unu represintante alu critice, alu presei.

Pe feciele tuturoru, câti faceau parte din acésta lugubra ceremonia, se desemnau trasurile cele mai triste si mai plangetórie : erá intiparita acea-si dorere ce esprimau mam'a, sociulu, copíii, fratele si camaradii repausatei.

Si pentru ce óre acést'a ?

Pentru cà publiculu simti cà, prin stingerea ilustrei artiste, se stinse nu numai foculu sacru ce avusesse dîns'a pentru arti, dar si speranti'a de totu ce mai potea face Matilda Pascali in viitoriu pentru scen'a romana.

In faci'a teatrului, oprindu-se câte-va mominte carulu funebru, dlu Ionu Cristescu, artistu dramaticu, pronuciá cam aceste cuvinte :

„In faci'a acestui templu alu artiloru romane, pe care tu, Matildo Mario Pascali, l'ai ilustratu prin talentulu si geniulu teu, artistii romani, camaradii si amicii toi, te saluta cu respectu si recunoscintia pentru cea din urma óra.“

La cimitiru, s'au tînutu mai multe oratiuni funebre : cea d'antâiu si care a fostu mai tóta o consolatiune sufletésca catra mam'a, sociulu, copíii si fratii repausatei, s'a pronuciatu de sf. s. archiereulu Ghenadie.

A dóu'a de dlu Stancescu, directorulu comitatulu generalu alu teatrului, care totu-d'odata a facutu cunoscutu votulu d'a se radicá, cu fondurile teatrului, bustulu repausatei, sculptatu in marmore, pe mormentulu sèu la cimitiriu.

A trei'a oratiune s'a tînutu de dlu Pantazzi Ghica.

A patr'a de dlu Stefanu Velescu, artistu dramaticu. Dlu G. Dem. Teodorescu, diaristu, recitá apoi o poesia a sa, compusa a nume pentru acésta ocaziune, concisa si care produse o mare emotiune intre asistinti.

In fine dlu V. A. Urechia compuse asemenea o oratiune pe care, in lips'a dsale, o citi totu dlu St. Velescu. Tóte aceste cuventári se terminara pe la 4^{1/2} óre sér'a, candu corpulu se depuse in mormentu, urmatu de lacrimile celoru ce venisera a-i adresá ultimulu adio!¹⁴

C i o r o b o r u.

Unu duelu pentru ochii unei pose. O epistola din Paris ni comunica urmatóriele:

In lun'a lui augustu, la bãile de la Ostende, unu tineru romanu T. N. jocá biliardu intr'o sala. Fíndu pré caldu, elu se desbracá de hain'a de pe d'a supra si o asvêrlí pe o mésa.

Din intemplantare, i cadíu atunci din pusunarulu acestei haine unu carnetu si o posa, fara sè bage de séma. Unu domnu de la o mésa d'alaturea observá acésta, radicá obiectele de josu si le presintá tinerului, cerendu-i voia sè se uite la posa.

Tinerulu, bine educatu, in faci'a unui asemenea curiosu, si fíndu cá erá vorb'a numai de copia, ér nu de originalu, primesce cererea cu multa delicatetia.

Dlu X. Muscalu, i face complimente, si arunca putínu privirea pe posa si, suridiendu, i díse:

— Ah! domnisiór'a O. o sciu, e fórte frumósa, dar e cam sbanghia la ochi, si i inapoiá portretulu.

La aceste aprecíari ale Muscalului, tinerulu se superá, póte cu totu dreptulu, si i respunse in limb'a gërmana in care i vorbise strainulu:

— Domnule! Acordandu-ve permisiunea a ve uitá la posa, credu cá nu aveti totu-d'odata si permisiunea d'a aprecíá si fisionomi'a persónei din posa, insultandu-o, o asemenea conduita din parte ve me face a-mi formá o uríta opiniune despre persón'a dvóstre.

Celu ce primise lectiune de buna crestere si buna cuvintia se crede la rendulu seu cá i s'a facutu o necuviintia din partea tinerului, se crede ultragiatu prin observatiunile acestuia, si incepe a-i adresá expresiuni cazacesci.

In fine, ca sè scurtámu, se aruncá manusi'a de catra tineru, se radicá de catra Muscalu, se schimbarea cartile, si-a dóu'a dí, afara din reionulu baielor, adversarii aparu pe terenu, insociti de câte doi secundanti fia-care.

Arm'a erá pistolulu.

Muscalulu trase celu d'antáiu, si glontiulu trecu prin perulu protivnicului, facéndu-i o mica sgarietura la temple. Veni rendulu tinerului: trase si dinsulu, si rani greu pe Muscalu in picioru, asié in cátu cadíu josu, si astu-felu se terminá acestu incidinte, care pentr'o posa facu pe doi ómeni sè ié posa pe terenu.

B o m b ó n e.

Mai alalta-eri dlu B., amblandu din pravalia in pravalia pentru targuele de nunta, intelnesce pe amicul seu dlu C.

— Nu scii, — díse B., — cá maritu pe Elis'a mea!

— Mi-pare bine, — respunse C., — dar cu cine?

— Cu tinerulu M.

— Cum se póte, cu M. nu-lu scfi, cá e liberalu; ti-ai uitatu de discursulu celu inflacaratu si injuriosu ce a tñutu la adres'a nóstra si mai alesu la adres'a dtale. Jurasesi, cá o sè-ti resbuni a supra lui!

— Apoi tocmái d'aia, nene, i dau pe Elisa de nevéta, — respunse dlu B., cu naivitate.

*

Ludovicu alu patru-spre-diecelea convorbíndu intr'o dí cu unu filosofu, lu-intreba:

— Care tiere credi dle cá sunt mai bine guvernate; acele unde pe tronu este o femeia séu acele unde este unu barbatu?

— Sire, — respunse filosofulu, eu credu cá tiér'a unde o femeia este capulu statului e mai fericita in tóte privintie'e!

— Si de ce? — intreba regele incruntrandu-se.

— Din cauza, Sire, cá in tiér'a unde o femeia este pe tronu, guvernéza barbatii, pe candu in tiér'a unde unu barbatu e pe tronu, guvernéza femeile.

Regele voi se se supere, dar simtíndu prin propri'a sa esperientia, cá filosofulu aveá dreptate, nu dede nici o urmare maniei sale.

*

Ducele de Gramont vrendu sè rida de unu gentilomu din provincia lu-intreba afectandu o mare seriositate:

— Dle conte, ai scí sè-mi spuni ce este o parabola, ce este o flecaria si ce este unu obolu?

Gentilomulu inse fara a-si perde cumpetulu i respunse:

— Dle duce, o parabola este ace'a ce nu scfi, o flecaria ace'a ce vorbesci si unu obolu ceea ce pretiuesci!

*

Unu englesu caletoríndu intr'unu vagonu aveá de vis-à-vis pe unu francesu.

Englesulu vrendu sè-si aprinda cigarea, i cadíu din intemplantare focu de la dins'a pe pulpan'a paltonului, care incepù se arda.

In timpulu acest'a francesulu aprinse si dinsulu o cigare si virfulu chibritului, scapandu-i, se oprí in cutele vestei sale care, incepù si ea, sè intre in combustine.

Francesulu simtíndu inse, cá arde ce-va, se uitá in pregiuru-i si nevedíndu accidentulu intemplatulu lui, zari hain'a englesului ce ardea cu flacari.

— Dle, — i strigá atunci francesulu, — scusati, dar v'a luat focu jachett'a.

— Hei! si ce-ti pasa dumitale dle, — esclamá mirandu-se flegmaticulu fiu alu Albionului, — fara a se derangiá multu, eu te vedu pe dta ardiendu de unu quartu de óra si nu ti-am spusu nimica de acést'a!

CE E NOU?

** (Statua lui A. C. Golescu.) Dlu Dimitrie Bra-teanu propune in „Romanulu“ a se redicá o statua

marelui patriotu Alesandru Constantinu Golescu. Dorim ca sè se si realizeze acèsta propunere, nu ca si cele multe planuri de statue din cari nu s'a alesu nimica.

** (*Dlu Arone Densusianu*) in fine fu eliberatu din inchisóra preventiva de la Tergulu-Muresiului, si rentorcându-se la 21 l. tr. in sinulu familiei sale la Fagarasiu, a dóu'a dî i se arangià unu conductu de factii, la care a participatu o multime de ómeni.

** (*Die'ta Ungariei*) la 6 nov. a tienutu o siedintia fórte interesanta pentru noi. In acést'a dî, sambeta, in care se desbatu petitiunile, s'a reportatu despre patru petitiuni relative la schimbarea legii de nationalitàti. Comissiunea a propusu innapoiarea loru. In contra a vorbitu Fabricius, Maximovicu, Costiciu, Babesiu, Irányi, Gull, Kapp, Romanu, — éra pentru: Makray (alesu de Romani,) Molnár, Horváth Gy., Ugron, Ivánka, si ministrulu Szapáry. Camer'a a primitu opiniunea comissiunii. — La petitiunea pentru intrebuintiarea limbei romane in oficiu, au vorbitu in favorulu petitiunii: Cosma, Popu, Babesiu, Irányi, Mátyus, ér in contra ministrulu Szapáry. — In fine in petitiunea comitatului Zarandu pentru intrebuintiarea sigilului romanu, au vorbitu Babesiu si Hodosiu, in contra Csernátony. Camer'a, firesce a primitu propunerea comissiunei, pentru sigilulu unghurescu.

** (*Loialitate oprita.*) Dlu Axentie Severu conchiamase pe diu'a de 30 nov. la Alba-Iulia o conferintia a poporului romanu, pentru votarea unei adrese catra imperatulu din incidentulu iubileului seu de 25 ani. S'au si adunatu vr'o 200 de insi, inse abié luà cuventulu dlu Axentie, spre a desfasiurá scopulu acelei adunári, politia intreveni si imprascià adunarea.

** (*Comitetulu Tofaleniloru*) ni-a tramisu spre publicare unu ratiociniu publicu, pe care inse din lips'a spatiului nu-lu potemu publicá in estensu, ci ne marginim a estrage urmatóriele: Fondulu Tofaleniloru constà din: 1) obligatiuni de prioritate ale calei ferate resaritene unghuresci, in valóre nominala de 8100 fl., — 2) obligatiuni de prioritate ale calei ferate austriace de sudu, 2000 fl., — 3) obligatiuni ale calei ferate din Romania 2000 taleri, — si 4) 326 fl. 88 cr. bani gata in cass'a societátii. Tofaleniloru s'a datu ca ajutoriu: in auru 4000 franci, in valuta austriaca 2925 fl. Procesulu se va renói. In fine mai amintim, cà cele mai multe familie de ale posedatiloru se afla asta-di prin satele din giurulu Tofaleului, sustienendu-se, pe langa ajutóriele primite, ca lucratori de pamentu.

** (*Remasitiile unui balonu.*) S'a gasitu pe cóst'a orientala a Africe, la Port-Natal, unu lucru singularu si mai fara famina, incurcatu in cracile unui arboru care, dupa esaminaarea ce i s'a facutu, s'a aflu ca este remasitiile unui balonu, expediatu de la Paris in timpulu asediului. Depesiele gasite in acestu balonu s'au trimesu fara a fi citite, sub o coperta sigilata, catra guvernulu francesu.

** (*Eventailulu paunu.*) Diuariulu „L'Evenement” ni spune, cà dupa inchiderea portiloru, privighetorulu espositiunii Estremului-Orientu din Paris, a constatatu cà lipsià, in sectiunea Japoniei, unu micu paunu numitu paunu eventailu. Acest'a érá unu dieu preciosu din pagod'a de la Yeddo, si care nu se găsese nicairi. Elu este in bronzu, capulu auritu, si are câte-va semne particulare gravate pe labe.

** (*Espeditiune in Africa.*) In Egiptu se prepara o expeditiune de unu mare interesu. Scopulu seu este explorarea Egiptului occidentalu pe o astu-felu de intindere cà si a imperiului germanu. Mai multi inventiati precum Zittel, Jordan si Acharson de la Universitatea din Berlin, facu parte din expeditiune sub directiunea celebrului voiajoru Gerhard Rohlfs. Plecare va avé locu in decemvre pe cala ferata de la Alexandria.

** (*Unu mijlocu de a stinge detoria de resbelu a Franciei.*) Unu domnu care cauta combinatiuni pentru stingerea detoriei de resbelu francesu a propusu unu proiectu basatu pe ambitiunea ómeniloru, si prin acèsta avendu sorti de reusita intru câtva. Ori ce cetianu sè póta capetá unu titlu de nobletia dupa o tarifa ce va variá in raportu cu titlurile dorite: astu-felu titlulu de duce sè cóste 5 milióne; de marchisu, 3 milióne; de conte, 2 milióne; de vicomte, 1 milionu; de baronu 600,000 franci; de cavaleru, 100,000 franci; particula de, 50,000 franci. Vendiare titluriloru sè fia limitata la dóue miliarde, si productulu sè se intrebuinteze esclisivu la stingerea detoriei de resbelu din 1870—1871.

** (*O dorerósa intemplan.*) Se scrie din Busto Arsizio, provincia a Milanului, cu dat'a 18 augustu, catra „Journal de Roma”: Cu dorerea in inima ve scriu aceste câte-va renduri a supra unei nenorociri ce s'a intemplatu in orasiulu nostru. In uliti'a sant'a cruce se gasià o casa, care serviá de scóla pentru fete. Aprópe o suta din aceste fete se gasiau ori in sal'a de susu si cea de josu. De odata tavanele au caditu si au acoperitu acele nenorocite copile, ce aveau tóte vârsta de la 15 la 18 ani. Acèsta nenorocire a fostu unu oribilu spectacolu. Au scosu indata vr'o siese cadavre si au transportatu la spitalu vr'o dóue-dieci. Unu sermanu betranu, parinte a trei fice, a avutu nenorocirea sè véda perindu dóue in acestu desastru si a trei'a in agonia. Éste lesne sè-si inchipuésca cineva desolatiunea atátoru familie. Directorulu scólei, aflandu de acèsta nenorocire, a fugitu. Procurorulu, ca sè intempine nóue nenorociri, a opritu pe parintii si rudele feteloru sè mérga in ruine a le cautá, fiindu cà cas'a amenintiá sè mai cadia si in partile sale celalalte.

** (*Obraznicia prussiana.*) La 16 ale lunei currente, doi oficiari prussiani, imbracati ca burghesi, intrau intr'o cafenea din Liège. Servitiulu érá reu administratu in acestu localu, celu pufinu asié para. Acesti domni incepura a se nemultiamí din acèsta cauza, si unulu din ei s'afsi prin a díce cu glasu mare: — Nu este dóra p'aci nici unu oficiaru francesu, pentru a ne servi? La aceste cuvinte, dlu O'Sullivan, maioru de cavaleria, se scóla. inaintéza dreptu catra Prussianu, si i díce: — Aici se gasescu oficiari belgiani, si ej sunt solidari cu onóra camaradiloru din Francia. Éta cart'a mea. Unu altu oficiaru remise cart'a sa celuilaltu Prussianu, si intelnirea fu angagiata pentru a dóu'a dî diminéti'a; dar pe terem nu s'a presintatu de cátu unulu din nemti: celuilaltu se facuse nevediatu. Dlu O'Sullivan a culcatu mortu c'unu glontiu fórte rapede p'acel'a care se aflá facia. Aflám, cà unu mare numeru de oficiari francesi au tramisu cartele loru comandantelui belgianu, ca semnu de simpatia pentru curagiós'a sa intervenire.

** (*Unu copilu monstruosu.*) Cetim in „L'Opinion nationale” din Paris, 13 sept. urmatóriele: „O

femeia din cartierul de Roquette a nascutu unu foca (amfibiu patrupeu), care a fostu constatatu, dupa cum se va vedé de chirurgulu en chef de la Maternitate, si de comisariulu de politie alu cartierului. Juna femeia nasce pentru antâia ór'a; ea e in vârsta de 19 ani, bine formata si de unu esterioru placutu; e o muncitóre; ea a nascutu alalta-eri. Copilulu are aspectulu unui foca, si a unei brósce enorme. Elu e de tóte lunea. Capulu are form'a capului unei brósce, ochii si gur'a sunt pe vârfulu titvei, ochii esiti ca bombele de loto. O colóna de peru se aréta in loculu gatului. Manile au form'a inotátóreloru unei pesce. Unu picioru are 4 degete impreunate printr'o pelitia, celelalte are 7 degete. Monstrulu a traitu peste unu patraru de óra. Dlu doctoru Tarnier, profesorulu la facultatea de medicina, chirurgulu alu spitalului Maternitatii, care proceda la constatare, in presinti'a comisariului de politie a cartierului la Roquette, si a unui altu medicu, a luat cu sine acésta minune, alu careia sexu nu s'a potutu hotári, spre a o studiá mai in specialu. Profesorulu considera acestu casu de teratologia ca unulu din cele mai curióse de care mentionéza analele medicale.

Flamur'a lui Hymen.

♂ (*Dlu Aureliu Lupanu*,) teologu absolutu din dieces'a Gherlei, in 20 nov. si-a serbatu cunun'a cu domnisiór'a Maria Romanu, din Satumare.

Biserica si scóla.

‡ (*Fondulu pentru infintiarea unei scóle române de fetiie in Clusiu*) s'a mai sporitu cu 230 fl. Intregulu fondu pan'acuma se urca la sum'a de vr'o 500 fl. Pucinu! auditi acésti'a, dame romane?!

Societati si institute.

‡ (*Societatea de lectura a junimei pedagogico-clericale din Sibiu*) continua activitatea sa si in anulu acest'a. Conducatoriulu societatii e dlu profesorulu dr. Ilariu Puscaru, vice-presiedinte Victoru Popea, notariu Ionu Palade. Bibliotec'a se compune din 350 volumuri de carti.

‡ (*Societatea rom. de lectura*) din Lugosiu va tiené adunarea sa generala anuala la 16/28 decemvre.

‡ (*Societatea de lectura a junimei studiósé din Blasiu*) a tienutu siedinti'a sa constituitória la 8 noemvre, sub presiedinti'a dlui profesorulu Simeonu Micu, alegéandu-se: vice-presiedinte Ioanu Butuariu, notariu Romulu Orbeanu, bibliotecariulu Alesandru Ceusianu, cassariulu Alesandru Radu, vice-bibliotecariulu Alessiu Viciu.

Literatura.

* (*Dlu I. Lapedatu*,) profesorulu la gimnasiulu din Brasiovu, onor. nostru colaboratorulu, carele a publicatu deja in fóia nóstra o multime de poesie frumósé, a pusu sub tipariu o colectiune din aceste poesie si o drama originala, totu odata a deschisu prenumeratiune la acestu opu cu 1 fl. Anunciámulu cu placere acésta scire cetitórielorulu nóstre, si suntemu convinsi,

ca publiculu nostru va imbratísia cu caldura cartea dlui Lapedatu, in care va gasi multe accente armonióse ale poesiei adeverate.

* (*„Privire in trecutul Romanilor.”*) Acest'a e titlulu unei brosiure, publicata la Ploesci de dlu Constantinu Ienescu, si a carei scopu e: „sè consilieze credinti'a in bine, sè puie in vederea Romanilor de adi vechiele si sublimele virtuti stramosiesci, sè intarésca curagiulu abatutu alu unor'a, sè fortifice debil'a credinti'a altor'a.“ In starea de indolintia generala, in care ne aflámu adi, cartea dlui Ienescu e binevenita, de aceea o recomandámu atentiunii publicii nostru, si estragemu dintr'ins'a de proba vr'o dóue pagine in fruntea nrului presente.

* (*Dlu Dimitrie Iarcu*,) profesorulu si inspectorulu de scóle la Bucuresci, a publicatu: „O bibliografia cronologica romana“, séu „catalogulu generalu de cartile romane, tiparite de la adoptarea imprimeriei si pana asta-di“, -- lucrare fórté laboriósa, compusa in timpu de 30 ani. O recomandámulu ómeniloru cari se ocupa cu sciintiele si cu literatur'a.

* (*„Revist'a Contimporana”*) de la 1 octomvre contiene aceste: Socrulu unui ginere, comedia intru unu actu de Miler, -- Maica Zalina, poesia de Ciru Economu, -- O privire a supra espositiunii universale din Viena, de S. C. Michailescu, -- Pigmalion si Prometeu, de C. -- Le nouveau livre de la sagesse, de A. Roques, dare de sama de A. Dimitrescu, -- Sonetu, de M. Zamfirescu, -- Adularulu, novela (urmare si fine) de Pantazi Ghica, -- Sarutarea, poesia de M. Zamfirescu, -- Câte-va cuvinte a supra sciintiei, poesiei si religiunii, de C. Leonardescu, -- tablete bibliografice de A. Laurianu.

* (*„Convorbirile literarie”*) de la 1 octomvre publica urmatóriele materie: Noi si Maghiarii, studiu de I. Slaviciu, -- Mihaiu Vereanu, romanu de Iacubu Negruzzi, -- Taci, nu-mi place, poesie de M. Ungler, -- Dlu Timoteiu Cipariu, si dictionariulu cu sintax'a societatii aeademicice, -- La câti-va autori contimporani, satira de Iacubu Negruzzi, -- Prelectiuni populare tienute de Societatea Junimea, -- bibliografia straina si romana, -- corespundintia.

* (*Unu nou diuariu*) a aparutu in septeman'a trecuta la Bucuresci. Elu se numesce „Oltulu“, si promite sè apara de dóue ori pe septemana sub directiunea poetulu nostru dlu Al. A. Macedonschi. In „professiunea de credinti'a“, redactiunea promite a reservá literaturii unu locu câtu se va poté mai intinsu, „câci prin literatura o natiune se innaltia, prospera si impune respectu celorlalte natiuni.“ Dorimu viétia lunga noului diuariu.

* (*Calindare romanesci.*) In editur'a librariloru G. Ioanidu et C. si H. C. Warthá in Bucuresci au aparutu:

„Calendarulu pentru toti“, cuprindiendu prosa si poesia, intre altele novel'a originala: „Maria Putoianca“, de N. D. Popescu. Cu acestu calindariu se dá gratis tabloulu: „Batal'a de la Calugareni.“ Pretiulu 2 lei;

„Calendarulu amusanu“, cuprindiendu prosa si poesia, cu mai multe gravure. Pretiulu 1 leu si 25 bani;

„Calendarulu basmeloru si alu canturiloru populare“ cu mai multe gravure; pretiulu 1 leu 50 bani;

„Calendarulu americanu“, pentru biurouri, pretiulu 2 lei, -- si

„Calendarulu portativu“, pretiulu 40 bani.

Noi n'amu vediutu nici unulu dintre aceste.

* („Tribuna“,) redactata de dlu G. H. Grandea, in nr. de la 15 aug. contine aceste: Iustulu mediu in politica de Gr. H. Grandea, Femei'a de Grandea, Aurelu, romanu de Grandea, poesii de Grandea, dreptulu politic'a si legislatiunea, O problema sociala de H., Cantece populare din Grecia de G. Caragiani, Contabilitatea publica de Grandea, discursu de P. Pisu, poesii de Iliescu si A. Radu.

* (Unu diuaru de regimentu.) O ideia englesa, care ni-o comunica diuariulu Scotman: Unu regimentu englesu parasiá Englitera pentru a se duce in Birmanulu englesu. Oficiarii cheltuirea o suma de 300 livre sterlinge, economisata din fondurile cantinei. Acésta suma fu intrebuintiata a cumperá o presa de imprimatu si litere. Putínu dupa sosirea la Rangonu, oficiarii fundara, ceea ce póte trece cu dreptu cuventu ca o curiositate in diaristica, unu diuaru de regimentu. Oficiarii sunt ei insii si redactori, si tipografi, si editori ai diarului, caruia i-au datu titlulu de „Our Cronicle.“ Elu contine articule de fondu, critice dramatice si musicale, poesii, anecdote, notiuni despre Birmania si despre viéti'a in acésta tíera.

T e a t r u .

☞ (Veniturile teatreloru din Viena in timpulu espositiunii.) Oper'a a produsu venituri monstre in timpulu espositiunii. Sum'a totala incasata pana la 1 octomvre se urcá aprópe la 800,000 florini. Celulaltu teatru ale curtii, „Burgteatre“, n'a fostu asié de favorisatu. Departe d'a avé unu escedinte de venituri, a avutu, in timpulu espositiunii, unu defieitu aprópe de 40,000 florini. Acésta probéza, cà tóta lumea asculta musica, dar nu tóta intielege nemptiesce.

Industria si comerciú.

☉ (Câta chartia trece in lume.) Déca admitemu, cà consumatiunea chartiei intr'unu statu póte procurá o mesura aprosimativa despre starea sa intelectuala, statistic'a facuta de doctorulu Albinus Rudal din Viena ofere unu interesu insemnatu. In terminu de mijlocu, dupa calculii sêi, unu Rusu consuma 1 libra de chartia pe anu; unu Ispaniolu 1 libra $\frac{1}{2}$; unu Mexicanu, unu Americanu centralu 2 livre. In Italia, Austria, consumatiunea individuale este de 3 livre $\frac{1}{2}$; in America englese, 5 livre $\frac{1}{2}$; in Francia, 7 livre $\frac{1}{2}$; in Gërmania, 8 livre; in Statele-Unite, 10 livre $\frac{1}{4}$; in Englitera, 11 livre $\frac{1}{2}$. Doctorulu Rudal a calculatu, cà productiunea chartiei in tóta lumea, chartia de ori-ce felu, de carpa, de lana, de bum-bacu, de inu, de paie, de canopa de Bengal, de papura, de orzu, etc., se urca aprópe la 1800 milióne de livre. Jumetate din acestu produsu se intrebuintieza pentru tipografia, o a siesea parte pentru scrieri, o a trei'a parte remaindu pentru tóte celelalte necesitati. Totalulu produsu se imparte precum urméza: pentru guvernulu (in acte oficiale), 200 milióne livre; pentru invetiatura, 180 milióne; pentru comerciú, 240 milióne; pentru industri'a manufacturala, 180 milióne; pentru corespundinti'a privata, 100 milióne; pentru

imprimeria 900 milióne. Spre a produce cele 1800 milióne de livre, sunt 3900 fabrice, cari intrebuintieza 90,000 barbati si 180,000 femei. Pe langa aceste, 100,000 individi se ocupa cu cautarea de strentie. Asta-di, Statele-Unite nu importa de câtu 3 milióne livre, fiindu cà fabricele locale producu 374 milióne livre.

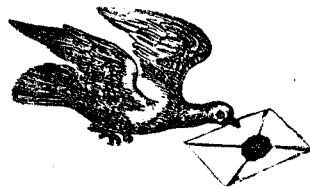
Ghicitura de siacu

de Catinca M.

co-	fe-	tatu	vo-	Un-	au	ti	Mo-
Ca	stri	pii	cu	ui-	sii	mo-	ri-
ai	Dragi	ri-	de-	si-	pa-	oi	a
au	pe	Ro-	gani?	ri-	-su	mo-	stra-
ma-	ci-	ma-	loru	pe	Ai	te	li-
cam-	pi-	ni-	re	tem-	ro-	nan-	Ce
re	de	pii	Voi	sbu-	si	ta-	poa-
catu?	ei	Re-	pii	ba-	ce	mani	du-

Se póte deslegá dupa saritulul calului.

Post'a Redactiunii.

☞ Redactorulu acestei foie róga pe toti colaboratorii si corespundinti'ei sei a-i tramite epistolele: Nagy-Léta, per Nagy Várad.

Avisu. Abonaminte pe anulu viitoriu se primescu, cu 10 fl pe unu anu, si cu 5 fl. pe jumetate de anu

Focsiani. Credemu, ca de atunce ati primitu numerile reclamate, ca-ci de aice s'au tramisu.

Gherla. Nici acuma nu-ti potemu raspunde altu-ce-va, decatu, ca: „indata-ce vomu avé spatiu.“ Incatu pentru a dóu'a, nu credemu se avemu spatiu — in curendu.

Banat-Comlosiu. Credemu, ca fói'a se primesce regulatu la Buteni.

Fiume. Nu e de ajunsu, ca cereti fói'a gratis, dar nici epistol'a nu o francarati.

Putna. Cóle singuratiche din „Cavalerii Noptii“ nu se mai afla. Dar se va tramite intregu tomulu I.

☞ Suplementu: „Sclavulu Amorului“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. II. còb'a IX.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

☛ Exemplare complete mai avemu din inceputulu anului trecut. ☛